

Urbanisme > Transformacions urbanes |

TRANSFORMACIÓ URBANA, 22@ POBLENOU (2003)

Josep Báguena

Continua la transformació del barri del Poblenou de Barcelona lligada al desenvolupament del Pla 22@. El 2003 ha estat l'any de la redacció del Pla especial de reforma interior del sector de ponent entre els carrers Llull i Pujades i de la reivindicació de la conservació del patrimoni industrial del barri. Tanmateix s'han produït diversos contactes entre promotors immobiliaris i l'Ajuntament de Barcelona per a dinamitzar l'ocupació dels espais destinats a activitats econòmiques lligades a la societat del coneixement.

El 27 de juliol de l'any 2000 es va aprovar la Modificació del Pla general metropolità (MPGM) per a la renovació de les àrees industrials del Poblenou de Barcelona. Amb aquesta modificació es volien crear les condicions urbanes necessàries per a estimular la generació de nova activitat econòmica en un districte excessivament especialitzat en el sector industrial. Es tractava de requalificar una gran zona industrial en desús i crear un nou nucli d'activitat tecnològica i terciària, amb més edificabilitat, nous equipaments, zones verdes i habitatges socials. En conjunt, la superfície afectada seria de gairebé 200 ha.

La MPGM va canviar les característiques de la regulació urbanística de la zona industrial, substituint l'antiga qualificació urbanística 22a per la moderna 22@; va regular els usos i la intensitat d'edificació; va establir els incentius per a la transformació i per a atreure les activitats @ –denses pel que fa al coneixement–; va crear la nova qualificació d'equipament 7@, que permetria construir les infraestructures del coneixement; va definir uns nous estàndards d'urbanització; va preveure, amb el Pla especial d'infraestructures, la reurbanització completa del sector; va establir els deures dels propietaris de sòl, i va determinar les formes i mecanismes de planejament derivat –plans especials– que en permetessin la transformació.

El projecte havia de permetre, al llarg de l'execució que havia de durar entre quinze i vint anys, construir 3.200.000 m² de sostre nou i de sostre rehabilitat per a usos productius, entre 3.500 i 4.000 nous habitatges sotmesos a règims de protecció, obtenir 220.000 m² aproximats de sòl per a nous equipaments i zones verdes i crear entre 100.000 i 130.000 nous llocs de treball localitzats a la zona.

La complexitat de l'operació va obligar a definir un sistema flexible de planejament derivat que la normativa de la MPGM va regular mitjançant plans especials. Entre aquests plans es van distingir tres tipus d'actuacions. En el primer cas es va tractar d'actuacions de transformació d'àmbits definits impulsats directament per l'Ajuntament de Barcelona. En aquestes operacions es preveia la transformació física del territori per a crearhi nous elements d'estructura urbana que possibilitessin la implantació de noves activitats estratègiques per a la creació de noves dinàmiques en els diversos sectors. Amb aquesta finalitat es van delimitar sis àmbits d'actuació que suposaven el 40% de tota l'operació: Llacuna, Càmpus Audiovisual, Parc Central, Pujades-Llull (Llevant), Pujades-Llull (Ponent) i Pere IV-Perú. En segon lloc es van preveure actuacions sobre par-cel-les, edificis industrials consolidats i fronts d'habitatges existents. Finalment la MPGM va preveure actuacions de transformació d'àmbits no definits que participessin dels mateixos objectius i continguts que el Pla 22@ i que podrien ser desenvolupades per la iniciativa privada.

Es busca un motor per al projecte

A la darrería del mes de gener del 2003 els responsables municipals de la reforma urbanística del districte industrial del Poblenou van organitzar una trobada amb un centenar de promotors immobiliaris i constructors per mirar de superar la poca demanda d'espais per part de les empreses susceptibles d'ocupar els espais creats al nou districte 22@.

En aquesta trobada es van posar de manifest una sèrie de problemàtiques amb què es van trobar, d'una banda, les empreses promotores i, de l'altra, els responsables municipals.

Les empreses promotores d'activitat econòmica van criticar la lentitud burocràtica en la gestió del sòl, fet que, al seu parer, desaccelerava el ritme de creixement del nou districte i alentia en excés alguns dels projectes ja en construcció. Aquesta opinió, expressada per Joan Pla, director general de l'empresa immobiliària Servihabitat, va ser compartida pel responsable urbanístic del districte 22@, Oriol Clos. En un altre sentit, Miquel Barceló, diputat al

Parlament de Catalunya pel Grup del Partit dels Socialistes de Catalunya-Ciutadans pel Canvi (PSC-CpC), va expressar que, si bé la reforma urbanística havia de ser decidida, també era cert que s'havia de dur a terme amb seguretat i sense presses. Barceló va abordar un dels temes de fons de la trobada: el Pla 22@ no havia aconseguit, tres anys després de ser aprovat, un veritable motor tecnològic i va fer una crida a les universitats catalanes perquè s'impliquessin en el desenvolupament de les activitats tecnològiques del nou districte. En aquest sentit, tant la Universitat Pompeu Fabra (UPF) com la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) van presentar durant el 2003 els seus projectes: un campus audiovisual de 30.000 m2 per a la UPF i un espai d'oficines i serveis de 6.000 m2 per a la UOC.

Les reaccions de la societat civil

El Projecte de transformació urbanística del Poblenou va topar també amb una certa oposició per part de la societat civil agrupada en el sector veïnal. Aquesta oposició es va manifestar en dos fronts ben diferenciats. D'una banda, exigien una major participació en els processos de redacció dels plans especials de reforma interior (PERI) i al-hora un augment substancial del percentatge d'habitatges protegits destinats a la població empadronada al districte. De l'altra, la preservació del patrimoni arquitectònic industrial es va convertir en element de debat i diàleg entre l'Administració municipal i diversos sectors veïnals que defensaven una preservació de la memòria històrica local complementària amb la innovació del sector productiu de la ciutat.

Respecte a la preservació del paisatge industrial del Poblenou, el Fòrum de la Ribera del Besòs va organitzar el dia 30 de juny, a l'antiga fàbrica de La Escocesa, una sessió de debat amb la participació d'economistes, historiadors, geògrafs, arquitectes, etc., en què es va plantejar la necessitat de crear un pla del patrimoni industrial del Poblenou. Així mateix, el grup de treball de patrimoni del Fòrum de la Ribera del Besòs va presentar una llista de trenta-sis propostes d'usos concrets per a fàbriques i conjunts industrials del Poblenou.

Encapçalades per la proposta de convertir la fàbrica d'Oliva Artès en el Museu de la Ciutat Industrial, aquest «mapa del patrimoni» dibuixava un important eix al voltant del carrer Pere IV d'activitats vinculades als objectius del pla 22@, compatibles amb la preservació de les tipologies arquitectòniques industrials d'una època de la ciutat caracteritzada per la incorporació del sector productiu català al model de desenvolupament industrial i per la combativitat de les classes treballadores.

Pel que fa als aspectes urbanístics dels diferents plans especials de reforma del Poblenou, durant el mes de juliol del 2003 l'Associació de Veïns del Poblenou va presentar el PERI Lull-Pujades (Ponent). Aquest PERI va ser elaborat pels serveis urbanístics de l'Ajuntament de Barcelona amb criteris de mínima intervenció sobre els fronts consolidats d'habitatges –1.200 habitatges dels 1.250 previstos al PERI quedarien desafectats de desnonament–, preservant així al màxim el teixit preexistent amb la voluntat de mantenir la majoria de les cent vint activitats industrials presents a la zona.

La voluntat de l'Ajuntament de redactar un pla especial de reforma interior en què es minimitzés l'impacte sobre el teixit urbà i s'evités la conflictivitat social va contrastar amb el PERI de l'eix Llacuna, presentat l'any 2001, en el qual es preveia un elevat nombre de desnonaments i una intervenció profunda en la trama i la volumetria urbanes tot seguint un procés poc participatiu tant en la redacció com en l'aprovació definitiva del pla. Aquest fet va provocar un gran malestar veïnal, tant dels afectats com de la resta de les associacions de veïns del Poblenou, que van crear la Coordinadora d'Afectats pel 22@.

Durant el mes de desembre del 2003, representants de les associacions de veïns i de l'Ajuntament de Barcelona van discutir el destí dels 4.000 pisos de promoció pública previstos al desenvolupament urbanístic del sector 22@.

L' Ajuntament va contestar a la petició de les associacions de veïns de reservar el 50% dels habitatges a concurs per a veïns empadronats al Poblenou amb una contraoferta: atribuir el 30% dels habitatges als veïns de la zona i el 20% a persones que treballen en empreses de la zona tot i que no hi visquin. La resta dels habitatges se sotmetrien a concurs sense criteri territorial.

Tot i que les associacions veïnals no van acceptar en primer terme la proposta formulada per l'Ajuntament, les negociacions entre veïns i Administració restaven obertes en acabar l'exercici 2003.

Més informació

www.bcn.es/22@bcn

www.forumriberabesos.net

